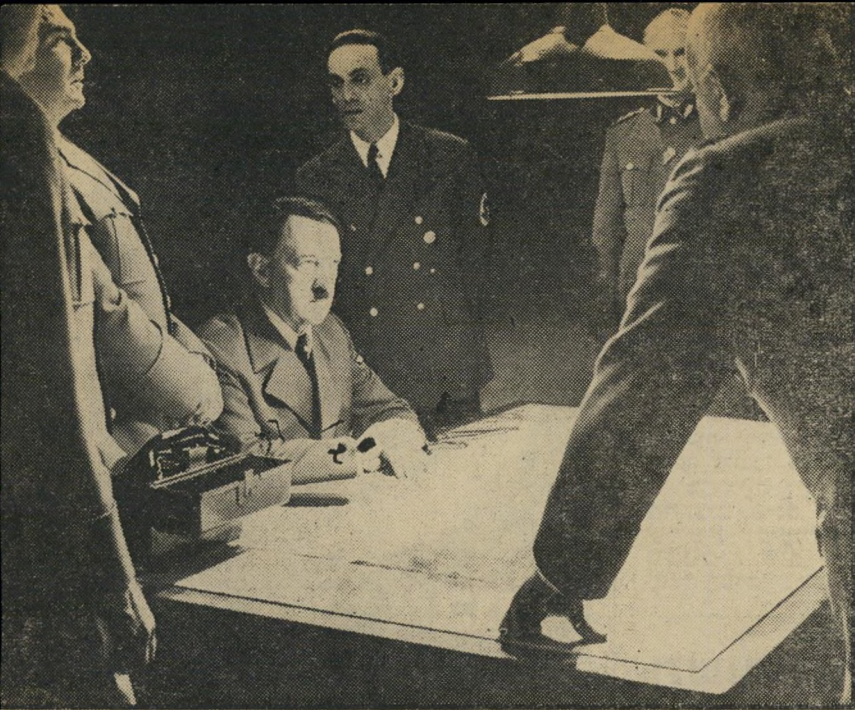

אדק גינס כהימלר •
הישראלי ישתוק

צייס מאותה תקופה, סצינות שהושאלו מלני ריפנסטאהל (במאית-החצר של היטלר) ולבסוף כמה מקטעי היומנים של בנות הברית על מחנות-הריכוז. זאת כמישקל נגד להיטלר החביב, המלטף ראשי ילדות והמשתוף על מרפסת טירתו בברכטסגאדן.

אמנם סוואסטיקה, למרות חוסר שיווי-המישקל המזעזע שבו, ניראה בעיקר כי מביצע מיסחרי טהור, נסיון לחלוב כמה שאפשר יותר ממון מגילוי כמה סרטוני 8 מ"מ. ותו לא. אולם עצם העובדה שנמצאו אנשים החושבים כי חייו הפרטיים של היטלר הם גורם מיסחרי, ושיהיה הצנתו לא כמיפלצת, אלא כאדם, עשויה למצוא הדים בעולם, צריכה לעניין את העם היהודי יותר מכל עם אחר, משום שיש בכך לקח שצריך ללמוד היטב.

אולם קצת קשה ללמוד לקחים, כאשר החומר, שממנו צריך ללמוד, אינו מותר להצגה.

תדריך

תל-אביב

*** סיפורי קאנטרבורי (מג' רב, איטליה) — פאזוליני ממשיך את מסעו בעולם האיוולת האנושית. הפעם, בעזרתו של המשורר הקלאסי הבריטי צ'סטר. הומור נועז וחצוף מאוד, מהול בהרבה פיוט. עשוי להפחיד בהעזתו את עדיני-הנפש.

*** הטאננו האחרון בפאריז (סטודיו, צרפת, איטליה) — עוד סרט נועז. הפעם, על עימות בני החמישים נגד בני העשרים — עימות שבו יד הצעירים תמיד על העליונה. משחק משובח של מארלון בראנדו. בימוי של ברנרד דו ברטולוצ'י.

*** סוואר ורואלי (צפון, צרפת) — אשה נקרעת בין גבר מעשי, קאפיטאן ליסטי ונמרץ, לבין אומן פופ חולמני — עם כל מה שההבדלים בין השניים יכריזים לסמל בימינו. איב מונטאן, רומי שניידר וסמי פריי.

*** קברט (פאר, ארצות-הברית) — גרמניה של ימי עליית-הנאצים משתקפת בקטעי הקברט שבסרט יותר מאשר כי עלילתו. סרט עטור פרסי אוסקר, המציג טיין בין היתר בהופעה וירטואוזית של ג'ואר גריי — שחקן אלמוני עד סרט זה.

*** הבינוני בעי הנעי, השי חורה (גורדון, צרפת) — קומדיה שנונה ומפוקחת על המלחמה בין שירותי הביון בצרפת. עם פיאד רישאר המצויין, כי מוסיקאי שנקלע בטעות בין שני מחנות.

* ליד, מימין, יוחז גבלס, ומשמאל מארטין בורמן.

של סרט אחר, שהקדים בבכורתו בימים מעטים את 10 הימים האחרונים של היטלר. שם הסרט סוואסטיקה ("צלב הקרס"), והוא הוצג השנה בפסטיבל קאן, כאשר כתובת מאירת עיניים ממלאה את המסך עם כיבויו האוורור: "אם לא נלמד להכיר את האדם שמאחורי המיפלצת, לא נדע לעולם כיצד להתגונן בפני המיפלצות הבאות, כאשר יבואו".

מכאן והלאה, ניגש הסרט בשקדנות ומ'נסה לתאר את חייה-המישפחה של היטלר, ואת יחסיו הידידותיים עם האנשים סביבו. כל זה, בעזרת אוסף של סרטי 8 מ"מ, שגילה סטודנט גרמני אצל מי שהיה פעם קצין-כיבוש אמריקאי בגרמניה. הי-סרטים צולמו על-ידי אוה בראון, שהשי-תדלה להנציח את הפירור, האהוב עליה, על צלוליד בכל הזדמנות, והם מראים את היטלר שותה קפה, מתלוצץ עם גבר רות, משוחח עם גרינג, שפאר ובורמן, ועוד חוויות אינטימיות מסוג זה.

ממה ללמוד? מאחר והחומר של אוה בראון היה מועט בלבד, מופיע כל צילום משלה פעמיים ושלוש בתוך הסרט כולו. כדי להגדיל את אמינותו, הוסיף במאי הסרט, פיליפ מורה, גם דיאלוגים מאולתרים, כאילו היטלר קם לדבר מן הקבר, ומאחר וגם זה לא הספיק, הוא ניפח את הברעה שלו בקטעי יומנים נא-

גרהרט בולט, קצין וורמאכט צעיר שהיה בכונקר של היטלר בימים שקדמו להת-אבדותו, וכתב את הספר שעליו מבוסס הסרט.

כשנשאל כיצד מצטייר היום היטלר בי-עניו, השיב בולט: "היו לו חסרונות איומים, והוא עשה שגיאות רבות, אבל אני רואה אותו כהתגלמות הנבל השטני, אנחנו נשבענו לו אימונים, והלכנו אחריו, היום, כמובן, אי-אפשר לראות את הדברים כפי שנראו אז".

ומשום כך, מתאר ספרו, והסרט המ-בוסס עליו, היטלר עייף, עצבני, חולה, מסתובב בקן-הצרעות של עוזריו, במזכיר-יותיו ובאשתו, אוה בראון. בקיצור: הי-אדם שמאחורי המיפלצת, המסוגל ללטף ראש של כלב ולסבול מכאבים.

יש בכך — ובסרטו של גינס — לקח חשוב: שהפושע הגדול ביותר בעת החד-שה נראה כאדם רגיל, נורמלי, ולא היה בו שום סימן חיצוני שיכול היה להזהיר מראש בפני הזוויות שהוא היה עתיד לבצע.

על כך אפשר להתווכח — אך בוודאי זוהי תיהו שראוי לראות את התגלמותה הקולנועית.

המיפלצת הבאה, זאת נקודת-המוצא

המצחיקון

הרציני ביותר

זמנים מודרניים (גת, תל-אביב, ארצות-הברית) — 37 שנים אחרי הצגת-הבכורה, לא איבד

סרט זה כמלוא הנימה מחיוניותו, חשיבותו וערכו, נשאר אחת מיצירות-המופת של הקולנוע.

על מה הסרט כבר ידוע: האיש הקטן מול העולם הגדול, האדם הפשוט מול המכונות הסובבות אותו, הבורג הקטן הנלחם על כבודו העצמי. כל זה — בעולם של משרים כלכליים, בו העשירים השבעים משתמשים במישרה כדי להרגיע את העניים הרעבים, ואירגוני הפועלים עוסי-קים בפרינציפים במקום בקיבות הריקות.

רבים מן הדברים בסרט — כמו הטלוויזיה במעגל-סגור לפיקוח על עובדים — הם בבחינת נבואות שהתגשמו כבר. צ'ארלי הקטן הנלכד בין גלגלי-השיניים של מכונה ענקית, או ממשיך להתנועע בקצב של עבודה בסרטינע גם לאחר שעות העבודה — מגלם תימצות מוקדם לתי-אוריות של מארקוזה.

אין טעם לנתח כל מה שיש בסרט זה, נחלי דיו נש-פכו כבר על כך. אולם לאחר שרואים אותו, אפילו בשנת 1973 — אפשר להבין מדוע הממסד האמריקאי שמר טינה לאיש הקטן: זמנים מודרניים, אף יותר מכל סרטיו האחרים, שם לצחוק את העשירים, קוטל את המישרה הסוציאלי, ומטיף לקצת אנארכיה שתציל את העולם. אי אפשר שלא לציין — שוב, למרות שהדבר נאמר פעמים רבות — את הפשטות שבה מביא צ'פלין את רעיו-

צ'פלין: נבואה באוזני העולם

נותיו אל הבד, הזוויות מהן הוא מצלם הן הפשוטות והמובנות ביותר מאליהן. הכל מתרכז במה שקורה לפני המצלמה, ולא במה שהמצלמה עושה — ומשום כך היא מוצבת תמיד במקום שממנו נוה ביותר לראות מה שקורה. והיעדר הדיאלוגים אינו מפריע כלל להנאה. צ'פלין סירב, בשיא גל הפיטפוטים של הוליבוד, להשתמש בדי-בורים, ופס-הקול מכיל רק מוסיקה ומילים בודדות.

רצח בערבון

בלתי כווגבל

קוראים לי רוח הקודש (תל-אביב, איטליה) — מאז הכניס טריניטי את מערבוני

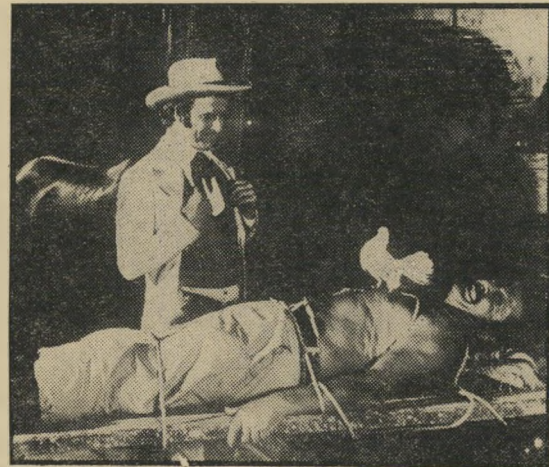
המאקאוני ההומוריסטיים לאופנה, משתדלים מחקים ומוקיונים למיניהם להעתיק את ההצלחה, ללקק קצת מ'הדבש המתוק.

רוח-הקודש הוא אחד הנסיונות הללו, עם אקדחן בלבן (ג'ון גארקו) שרוצה בקבלנות את כל מתנגדיו, ובין טבח אחד לשני מלטף את היונה הצמודה אליו בכל מסעותיו. כעזר נגדו יש גם ביריון שמן וכבד, שרעיונות החרטה המוסרית נוקפים אותו מזמן לזמן, אבל קול המצל-עליו בכל זאת נשמע לו ענוג יותר מקול הפעמונים.

אם כל זה מזכיר לכם את טריניטי, זה לא במקרה. יש כמובן גם איזשהו סיפור בעסק, משהו על המרידה הניצחית במקסיקו, על עושיקיים אכזריים ועל מנהיגים דמוקרטיים אימפוטנטיים. יש גם בדיחות, לעיתים על נושא הפוליטיקה, לעיתים על הטרט עצמו.

כל זה יכול היה להיות מעניין יותר אילו הבימוי היה עריני ומרתק יותר מבחינה חזותית, והשחקנים פחות אדישים, קפואים ונעדרי אישיות. הרי בסופו של דבר, מה עשה את טריניטי, לא פחות מתעלוליו של הבמאי קלאצ'ר (בארבוני) — היה המבט הכחול של טרנס היל, והמילמולים הזועמים של באד ספנסר.

ההצגה היומית של מערבון קלוש זה היתה גדושה,

גארקו: עינויים לעיני הילדים

השבוע לפחות, ילדים מגיל גנון ומעלה — מאחר והסרט אינו מוגבל. העובדה שהסיפור מתחיל ברצח אב מול עיני מיספחחו, ממשיך בקטילה שטיתית של גברים, נשים וטף בכפר מקסיקאי — כנראה לא הפריעה לאיש מחכמי הצנוורה, המאמינים כי רק שדיים מסכנים את מידות הגועל.